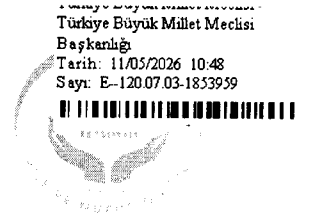

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-21053371

Konu : Soru Önergeleri (7/39927)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 16.02.2026 tarihli ve 1798708 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Samsun Milletvekili Sayın Dr. Erhan USTA tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/39927 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/39927 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: CC728A9F-9194-42F3-BC19-29A0C4C46F8D

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312) 705 73 30

Samsun Milletvekili Sayın **Dr. Erhan USTA**'ya Ait 7/39927 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Engelli bireylerin eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal hayata katılımının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar, ulusal düzeyde hazırlanan politika belgeleri ve 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi ile Engelli Hakları Ulusal Eylem Planları çerçevesinde bütüncül bir yaklaşımla yürütülmektedir. Bu kapsamda hedefler, faaliyetler ve faaliyetlerin uygulanmasından sorumlu kurumlar belirlenmiştir. Eylem Planı'nın genel koordinasyonu ile izleme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin sekretarya hizmetleri Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte; kurumlar arası eşgüdüm sağlanarak uygulamalar düzenli olarak takip edilmektedir. Otizm alanında ise II. Ulusal Otizm Eylem Planı (2023–2030) hayata geçirilmiştir. Söz konusu eylem planı; erken tanı ve müdahale, eğitim, sağlık, bakım ve destek hizmetleri, istihdam, toplumsal farkındalık ile veri toplama ve izleme mekanizmalarını kapsayan çok boyutlu hedefler içermektedir. Bu çerçevede her ilde valinin görevlendireceği bir vali yardımcısı başkanlığında İl İzleme Komisyonları oluşturulmuş, kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum temsilcilerinin katılımıyla her ilde özgü il eylem planlaması yapılmıştır. İl düzeyindeki sekretarya hizmetleri Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri tarafından yürütülmekte ve elde edilen sonuçlar ulusal düzeyde Bakanlığımız tarafından değerlendirilmektedir.

Bakanlığımız ayrıca, engellilerin temel hak ve özgürlükleri ile erişilebilirlik politikalarının belirlenmesi ve kurumlar arası iş birliğinin sağlanmasıyla yükümlüdür. Bu kapsamda, “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun uyarınca yapıları çevre, toplu taşıma sistemleri ve bilgi teknolojilerinin erişilebilir olması hüküm altına alınmış; resmi yapılar, yollar, kaldırımlar ve umuma açık her türlü alanın erişilebilirliğine yönelik amir hükümlere yer verilmiştir. Bu doğrultuda Samsun ilinde de Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonunca son olarak 2026 yılı Şubat ayı içinde kamuya ait bina, kaldırım, otobüs ve duraklar denetlenmiştir.

Diğer taraftan, Türkiye genelinde büyükşehir belediyelerinde Engelliler Daire Başkanlığı veya benzeri kurumsal yapıların kurulması hususu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu çerçevesinde belediyelerin teşkilat yapısına ve görev alanına ilişkin bir konu olup doğrudan yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluğunda bulunmaktadır. Bu kapsamda söz konusu yapılanmaların oluşturulmasına, yapısının belirlenmesine ve kurumsal statüsünün ihdasına ilişkin takdir ve düzenleme yetkisi ilgili belediyelere aittir.

Bununla birlikte Bakanlığımız, engelli bireylerin yerel düzeyde karar alma süreçlerine katılımının güçlendirilmesini önemsemekte; 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi ile Engelli Hakları Ulusal Eylem Planları doğrultusunda yerel yönetimlerin kapsayıcı hizmet sunum kapasitelerinin artırılmasını teşvik etmektedir. Bu çerçevede iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması desteklenmekte, ihtiyaç duyulması halinde teknik görüş ve koordinasyon desteği sağlanmaktadır. Ancak belediyelerin teşkilat yapısına ilişkin düzenlemeler ve kurumsal temsil mekanizmasının oluşturulması hususunda karar alma yetkisi doğrudan yerel yönetimlere aittir.

5378 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığımız taşra ve merkez teşkilatında Samsun dahil olmak üzere 53 ilde 75 işaret dili tercümanı istihdam edilmiştir. Bu kapsamda;

Söz konusu personelimiz Bakanlığımıza ve diğer kamu kurum ve kuruluşlara gelen talepler doğrultusunda işitme engelli vatandaşların iletişim ihtiyaçlarına çeviri yaparak destek vermekte, ayrıca Bakanlığımız tarafından ve/veya kamu kurum, kuruluşları ve STK'lar tarafından düzenlenen toplantı, seminer vb. etkinliklerde işaret dili çevirilerini yapmaktadır. Bununla beraber kamu hizmetlerinin sunumunda yaşanabilecek erişim ve iletişim sorunlarının önüne geçebilmek amacı ile uzaktan erişim sistemleri devreye alınmıştır. Sağlık, acil durum, eğitim vb. birçok konuda kamu hizmetlerinin erişiminde işitme engelli bireyler uzaktan görüntülü arama ile hizmet alabilmektedir. 2022 yılı itibariyle hizmete açılan AİLEM Engelsiz İletişim Merkezi kapsamında 10 yeni Türk İşaret Dili tercümanı istihdam edilmiştir. Hem mobil uygulamadan hem de web uygulaması aracılığıyla tek tuşla erişilebilen merkezimiz haftanın her günü 08.00-22.00 saatleri arasında hizmet vermektedir.

İşitme engelli bireyler Bakanlığımız hizmetlerine ise ALO 183 Hattına 0 549 381 0 183 nolu hat üzerinden; ALO 144 hattına 0 549 441 21 44 nolu hat üzerinden direkt görüntülü olarak ulaşabilmekte ve orada görevli tercümanlar aracılığı ile bilgilendirme ve yönlendirme hizmetlerine kolaylıkla erişebilmektedir. Alo 144 ve ALO 183 hatlarında ikişer olmak üzere toplam 4 Türk İşaret Dili tercümanı istihdam edilmiştir.

Bununla birlikte engelli bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırmak, kamu hizmetlerine erişimlerini hızlandırmak ve hak temelli hizmet sunumunu dijital ortamda güçlendirmek amacıyla “Engelsiz Mobil Uygulama” hayata geçirilmiştir.

Söz konusu uygulama ile eğitim ve istihdam imkânları, vergi muafiyetleri, toplu taşıma avantajları ve e-Devlet bağlantıları tek bir platform üzerinden erişilebilir hale getirilmiştir. Uygulamanın merkezinde yer alan Dijital Engelli Kimlik Kartı, Avrupa Birliği Engellilik Kartı Direktifi ile uyumlu olarak tasarlanmış olup, QR doğrulama ve güvenli kimlik paylaşımı gibi teknolojiler aracılığıyla dijital doğrulama ve kolaylaştırılmış hizmet sunumu sağlamaktadır.

Uygulama kapsamında; engelli aylığı, evde bakım yardımı gibi ödemelere ilişkin bildirimler anlık olarak kullanıcıya iletilmekte; toplu ulaşım hizmetleri ve riskli hava koşulları gibi günlük yaşamı etkileyen durumlara ilişkin bilgilendirme yapılmaktadır.

“Engelsiz Akademi” modülü ile kısa eğitim videoları, işaret dili dersleri ve farkındalık içerikleri sunularak toplumsal bilinç düzeyinin artırılması hedeflenmektedir. “Engelsiz Harita” özelliği sayesinde kullanıcılar kaldırım bozukluğu, engelli park yerlerinin işgali, asansör arızası veya rampası bulunmayan geçitler gibi erişilebilirlik sorunlarını fotoğraf, konum ve açıklama ekleyerek bildirebilmekte; iletilen başvurular ilgili kurumlara yönlendirilmekte ve çözüm süreci uygulama üzerinden takip edilebilmektedir. Böylece erişilebilirlik alanında şeffaf, izlenebilir ve ölçülebilir bir mekanizma oluşturulmaktadır.

Ayrıca uygulamada yer alan yapay zekâ destekli asistan ile kullanıcıların doğru bilgiye hızlı erişimi sağlanmakta; acil durumlarda tek tuşla 112 arama, konum paylaşımı, sessiz acil çağrı ve panik butonu özellikleri ile güvenli destek imkânı sunulmaktadır.

25.07.2022 tarihinde Yönetim Bilişim Sistemi'nde yer alan veriler bilgi sistemi içerisine entegre edilerek bu tarihten itibaren evde bakım yardımı iş ve işlemleri (başvuru, inceleme, denetleme, sonlandırma ve ödeme işlemleri) bu sistem üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. 01.01.2023 tarihinde evde bakım yardımı ödemeleri Merkeze çekilmiş olup ödemeler merkezden yapılmaya başlanmıştır.

Evde Bakım Yardımı Yönetmeliği 26.05.2023 tarihli ve 32202 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik yayımlandıktan sonra “Yersiz Yapılan Evde

Bakım Yardımı Ödemelerinden Kaynaklanan Alacaklar Hk.” konulu 2023/03 sayılı Genelge yayımlanmıştır. Bu Genelgede, yersiz ödeme yapıldığı tespit edilen dosyalar hakkında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılması gereken iş ve işlemlerde izlenecek yola ilişkin bilgilendirme yapılmıştır.

Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilen hastanelerden alınan sağlık kurulu raporlarını baz alan Ulusal Engelli Veri Sistemi’nde kayıtlı ve hayatta olan Samsun ilimizdeki engel oranı %40 ve üzeri engelli birey sayısı 99.438’dir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.